

# עב"א הלוי

ד' עב' אליהו הלוי שטיינברג שליט"א

תשפ"ד

254

גליון

## קושיות לפסח

א.

סכו בשמן תרומה ידחנו

א. פסחים ע"ה ב' סכו בשמן תרומה אם חבורת כהנים יאכלו, אם של ישראל אם חי הוא ידחנו, ואם צלי הוא יקלוף את החיצון. ולכא ע"י הדחה יופסד השמן של תרומה והרי נאמר דין משמרת תרומתי שלא להפסיד תרומה. [וע' תו' פסחים י"ג א' ד"ה ושורפין]

ב.

סכו בשמן תרומה צלי יקלוף

פסחים ע"ה ב' סכו בשמן תרומה אם חבורת כהנים יאכלו, אם של ישראל אם חי הוא ידחנו, ואם צלי הוא יקלוף את החיצון.

יל"ע למה יקלוף נימא שיבא עשה של אכילת פסח ודחה לאו שלא אכילת תרומה לזרים, ועי' זבחים צ"ז ב' גבי בשר קדש שנבלע בו פסול הק' בגמ' יבא עשה ודחה ל"ת ות"י אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש, אבל כאן הל"ת אינו של מקדש, ועי' בגליון השי"ס עירובין דף ק' שהביא ממהרי"ק שבם תו' שדן אם העשה במקדש ול"ת אינו במקדש אם דוחה, ואמנם ביבמות ה"י מובאר שאין עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת, ובשאג"א סי' צ"ז מובאר דה"צ שאין עשה דוחה ל"ת שיש בו מיתה ביד"ש, והרי בתרומה לזרים יש מיתה ביד"ש, אבל שומן זה שנבלע בכדי קליפה אין בו כזית והוי רק איסור חצי שיעור ונימא שעשה דאכילת פסח ידחה איסור ח"ש של תרומה והרי בח"ש אין מיתה ביד"ש.

ג.

שוחט פסח על החמץ

פסחים ס"ג א' השוחט את הפסח על החמץ עובר בלי"ת ר' יהודה אומר אף התמיד, ובגמ' אי' א"ר שמעון בן לקיש לעולם אינו חייב עד שיחא לשוחט או לזורק (עמ' ב') או לאחד מבני חבורה, ועי' בעל"ח ד"ה אלא שכי' דבתמיד שעובר עליו משום לא תשחט לרי' יהודה היינו דוקא שיש לשוחט או לזורק אך ל"ש שם לאחד מבני חבורה, וכדבריו מובאר בתו' מנחות ע"ח עמ' ב' ד"ה או לאחד מבני חבורה אפסח קא אבל אתמיד פשיטא דלא מוחיב משום אחד שבישראל עכ"ל לפי הגהת מסורת השי"ס, (ועיי' בכ' הגר"י שביאר בזה דה"ט משום שתמיד הוא קרבן צבור ועיי' אן נפ"מ במה שיש חמץ ליחיד, ועוד ביאר ע"פ ל' הרמב"ם אחד מבני חבורה שאוכלים פסח, ומובאר דתל"י באוכלים וזה ע"פ המובאר בגמ' דתל"י בני שעובר משום שיעובר משום בל ילין, וזה דוקא באוכלים, וא"כ ל"ש ד"ו בתמיד דליכא אוכלין, וכ"כ שם בטהרת הקדש).

והנה בירושלמי אי' ר"ש בן לקיש אומר עד שיחא לשוחט לאחד מבני חבורה ר' יוחנן אומר לשוחט אע"פ שאינו מבני חבורה לאחד מבני חבורה אע"פ שאינו שוחט, ומובאר לפי ר"ל בירושלמי שאין חייב עד שיחא לשוחט שהוא עינמו מבני חבורה, ואין זה כד' ר"ל שהובא בגמ' דידן דסגי בשוחט או באחד מבני חבורה, וצ"ע דאיכ' היכי משכח"ל שיעבור השוחט תמיד משום שוחט על חמץ לר"ל דבעינן שהיא גם אחד מבני חבורה.

ד.

שבירת עצם בפסח

בחולין י"א א' מר בריה דרבנא אומר אתאי משבירת עצם בפסח דאמר רחמנא ועצם לא תשברו בו וניחוש שמא ניקב קרום של מוח אלא לאו

משום דאמרי' זיל בתר רובא, מנאי דלמא דמנח גומרתא עליה וקלי ליה ובדיק ליה דתניא הכותך בגידים והשורף בעצמות אין בו משם שבירת עצם.

ויל"ע לכו"ד בפסחים דף פ"ג שמבעוד יום אפשר מזה"ת לשבור ורק מדרבנן אסור משום גזירה אי"כ אין ראי'. גם ע"ש דף פ"ד שאם קולף מקום השבירה עד שאין שם כזית בשר אין לאו מזה"ת רק שמא יפקע, אלא שרבינא אמר שם שבעצם הקולית שיש בתוך העצם מוח כזית אסור וא"כ אפשר דה"צ בראש אסור.

ה.

שבירת עצם בפסח (ב)

בחולין י"א א' מר בריה דרבנא אומר אתאי משבירת עצם בפסח דאמר רחמנא ועצם לא תשברו בו וניחוש שמא ניקב קרום של מוח אלא לאו משום דאמרי' זיל בתר רובא, מנאי דלמא דמנח גומרתא עליה וקלי ליה ובדיק ליה דתניא הכותך בגידים והשורף בעצמות אין בו משם שבירת עצם.

והגרע"א שם בתשו' הק' עוד שאפשר לשבור עצם הראש ע"י גוי או קטן, ועיי' יוכלו לבדוק אם הוא טריפה, והנה יש שהעירו ע"ד הגרע"א שא"כ נמנא שא"א לקיים מצות ק"פ אלא עם גוי שישבור את עצמות הראש, וא"כ יש לדון אם אפשר שיש מצוה שא"א לקיימה ע"י ישראל לבד אלא רק בעירוף של גוי, והנה הגרע"א כ' שאפשר לשבור העצם ע"י גוי או קטן, וצ"ע איך אפשר לשבור ע"י קטן והרי יש לאו דלא תאכילום שאסור ליתן לקטן לעבור עבירה, כמובאר ביבמות קי"ד א' לא תאכילום כי שקץ הם לא תאכילום להזהיר הגדולים על הקטנים מנאי לאו דאמר להו לא תאכלו לא דלא ליספו ליה בידים, ת"ש כל נפש מכם לא תאכל דם להזהיר הגדולים על הקטנים כו' דלא ליספו להו בידים ת"ש אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים כו' דלא ליטמו להו בידים כו', ובשו"ע או"ח סי' שמו"ג מובאר שאסור ליתן לקטן כל דבר איסור, ובב"י שם הביא מחלוקת הראשונים אם איסור זה נוהג בכל האיסורים או רק בשרצים ודם וטומאת כהנים, ואולי כוונת הגרע"א להקי' להסוברים שאין נוהג בכח"ת.

ו.

הלל בליל פסח אחר חצות

בשו"ע סי' תע"ז ס"א כ' לאכול האפיקומן קודם חצות, וברמ"א כ' ויקדים עצמו שגם ההלל יקרא קודם חצות ומקורו מר"ן ובחק יעקב הביא מות' מגילה כ"א א' שהלל א"צ קודם חצות, וגם במ"ב שם כ' שהוא רק דין לכתחילה,

והנה בפסחים קט"ז ב' עד היכן הוא אומר ב"ש אומרים עד אם הבנים שמחה ובה"א עד חלומי' למעיינו מים, ובירושלמי הל' ה' אי אברו לחן ב"ש וכי יצאו ישראל ממצרים שהוא מוכי' יציאת מצרים, אמרו לחן בית הלל אילו כמותן עד קרות הגבר ארין לא הגיעו לחצי גאולה היאך מוכרין גאולה וארין לא נגאלו וחלא לא יצאו אלא בחצי היום שנאמר ויהי בעצם היום הזה הוציא ד' את בני ישראל וגו' אלא מכין שהתחיל במצוה אומר לו מרק, ועיי' בקרבן העדה וכי יצאו ישראל ממצרים קודם חצות דנימא גם יציאת ישראל ממצרים קודם אכילה אלא אומר עד יציאת ישראל ואוכל הפסח עד חצות וא"כ אומר יציאת ישראל דסברי ב"ש דהגאולה והיציאה בחצות היתה ע"כ, ומובאר שילבי"ש ט"ד לומר יציאת ישראל דוקא מחדשות שאז היתה הגאולה, ולכ"ה אין עדיפות לומר אחר

## בעזה"ת

חצות כיון שבלאייה הגאולה לא היתה אלא בחצות היום עייב אין עדיפות לומר בחצות, אבל עייב משמעו לכייע שאפשר לומר אחר חצות היום.

ז.

### מצה בפסח שחל בשבת

בסוכה מייב גבי יו"ט ראשון של סוכות שחל להיות בשבת שאין נוטל לולב מדרבנן ואי בגמי אמר רבה גזירה שמוא יטלנו בידו וילך אצל בקי ללמוד ויעבידנו ארבע אמות ברה"ר והיינו טעמא דשופר. יליע למה לא גזרו כן ביו"ט ראשון של פסח שחל בשבת.

ח.

### הפרשת חלה בטומאה ביו"ט

בפסחים מייב אי כיצד מפרישין חלה בטומאה ביו"ט ר"א אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה בן בתירא אומר תטיל ביצונן איר יהושע לא זהו חמוץ שמוזחרין עליו בבל יראה ובבל ימוצא אלא מפרישתה ומניחתה עד הערב ואם החמיצה החמיצה, ופירש"י משום דכיון שהפרישה שוב אינו ממוון שלו ואינו עובר על בל יראה.

ויש להעיר שהרי חלה בזמן הזה דרבנן כמבואר בכתובות כ"ה א, ונמצא שכח"ת הרי החלה שלו רק מדרבנן אינה שלו, ואיכ למה אינו עובר ביי,

ט.

### הפרשת תרומה ע"ד רבים אם יש התרה

בפסחים מייב בי והכא בהואיל קמפליגי דרי אליעזר סבר אמרי הואיל ואי בעי איתשיל עלה מונוניה הוא ורי יהושע סבר לא אמרי הואיל.

והנה נסתפקתי שחרי נודר ע"ד רבים אין לו שאלה ואיך הדין בכופריש תרומה ע"ד רבים אם יש לו שאלה, וכי רבינו הגרי"ח קניבסקי ז"ל השיב שלכא אין בו שאלה, אך וכי הגרד"ל אמר לי שלא מצינו דין אלא בנדר שיכול לעשות איזה נדר שרועה, אבל תרומה אחת היא ואי לעשות תרומה ברגה אחרת.

והנה אם לא מהני שאלה בכופריש על דעת רבים למה לא אמרו שיפריש חלה ע"ד רבים ומתוך כך לא יוכלו להשאל.

י.

### עירוב תחומין ביו"ט שחל בע"ש

בעירובין ל"ח בי אלא הא דאמר רב יהודה עירב ברגליו יום ראשון מערב ברגליו יום שני, עירב בפת ביום ראשון מערב בפת ביום שני, הא קא מוכין מיום טוב לשבת, אמר ליה מי סברת דאזיל ואמר מיד, דאזיל ושתיק ויתניב, ובמ"ב ס"י תט"ז ס"ק כ"ד כי יועיין בפמ"ג שמוצדד לומר שגם הברכה על העירוב לא יוכל אז לברך כי עיי"ז יהיה מנכר הכנה". וצ"ע איך מותר לעשות כן כשמפסיד ברכה ומייש מאילם לא תירום עי' תרומות פרק א'.

[בשו"ע סימן שכ"ג ס"ז מותר להטביל כלי חדש הטעון טבילה, ויש אוסרים, וכי רמ"א ואם הוא כלי שראוי למלאות בו מים, ימלאנו מים מן המקוה ועלתה לו טבילה ובמ"ב ס"ק י"ג כי "ונ"ל דלא יברך דאז אינו מוכח שעושה לשם טבילה וכי בתשוב"ק קל"ף, ובשו"ת אבנ"מ ס"י י' הק' איך מותר לעשות כן שחרי במשנה תרומות פ"א אי ערום לא יתרום משום שאין יכול לברך, ומבואר שאין עושים מוצה באופן שמופסיד הברכה, ובאבנ"מ כי ד"ל שבאופן זה כיון שאין עושה לשם טבילה הרי אין צריך ברכה מושא"כ בתרומה שצריך ברכה ומפסיד הברכה עייב אסור, מ והנה לענין עירוב קי' כהנ"ל שמנעו עירוב ביו"ט לשבת אינו מברך ואיך מותר לעשות כן הרי מפסיד הברכה, וכאן דמי לתרומה שצריך לברך ואין מברך].

יא.

### בי לאוין שניתקו לעשה

בשאג"א ס"י ע"ח כי דהך כללא דעשה אינו מנתק בי לאוין היינו שמנתק לאו אי ומכילא לוקה פעם אחת, ועיי"ש דהרי בפסחים צ"ה מבואר דלאו דבי ניתק לעשה, וברמב"ם דלוקין עליו, אך באמת שברמב"ם לא נזכר שלוקה בי פעמים, ואיכ י"ל דבאמת גם להרמב"ם ניתק לעשה ורק

שעשה אינו מנתק בי לאוין אלא רק לאו אי ועייב לוקה רק פעם אחת ע"ש.

והנה במכות דף ט"ז מבואר שאין לוקין על לאו של גזילה ובגמי מבואר משום ניתק לעשה ומבואר בתו"י שאף שכשאינו בעין הוי ניתק לעשה, ובריטב"א כי משום שאין לוקה ומשלם, ועי' ברמב"ם שגבי גזילה כי ניתק לעשה וגבי גניבה כי משום שניתק לתשלומין ועי' באבן האזל, והנה אם נימא שגם בגניבה משום ניתק לעשה, יש לדון לפמ"ש"כ בשו"ת הרשב"א ח"ו ס"י רפ"ז שכ"י "והגונב יש עליו גי' לאוין אי משום גונב ואי שנשבע שלא יחזיר אותם והו"ל עובר על ד"ת ואי משום גזל לפי שהוא גזול שלא מדעת ואעפ"י שהגזלה בכלל הגניבה ההוא אלא שנסתר בלקיחתו משום שאמרו אל תגנוב את שלך מאחורי הגנב שלא יתראה עליו כגנב ואם אסור בשלוי כ"ש בשל אחרים", ונמצא שכל גנב עובר בב' לאוין ואם מזה שאין לוקה הוא משום שניתק לעשה הרי אין עשה מנתק בי לאוין, ובשלמא לתו"י הוא דוקא בסמוכים, אבל להשאג"א שעשה מנתק לאו אי ולא ב לאוין איכ כל גנב ילקה,

אכן ברמב"ם ריש הל' גניבה מבואר שבגניבה אין לוקים משום שניתק לתשלומין

יב.

### דישה ביו"ט

שופטים פרק ו' (א) ויבא מלאך די וישב תחת האלה אשר בעפרה אשר ליואש אבי העזרי וגדעון בנו חבט חטים בגת להניס מפני מדין: (יב) ויבא אליו מלאך די ויאמר אליו די עמך גבור החיל: (ג) ויאמר אליו גדעון בי אדני ויש די עמנו ולמה מוצאתנו כל זאת ואיה כל נפלאותי אשר ספרו לנו אבותינו לאמר הלא נמנרים העלנו די ועתה נמטנו די ויתנו בכך מדין:

ופרש"י אשר ספרו לנו אבותינו, פסח היה אמר לו אמש הקרני אבא את החלל ושמתו שיהיה אומר ביצאת ישראל ממצרים ועתה נמטנו אם צדיקים היו אבותינו יעשה לנו בזכותם ואם רשעים היו כשם שעשה להם נפלאותיו חנם כן יעשה לנו ואיה כל נפלאותיו:

והעירו בזה שחרי בפסוק יא כתיב שגדעון היה באותו זמן חובט חטים ופר' הרד"ק דהיינו דש חטים, ואיך אפ"ל שיהיה אותו היום פסח, שאמר אמש הקרני אבא את החלל, ואיך היה דש ביו"ט של פסח. ועמד בזה בס' דעת תורה למהרש"ם ס"י תצ"ה סעיף ב.

והנה ביו"ט מותר מלאכה לצורך אוכל נפש, ואיכ אפשר שה"י לצורך או"י, אלא שחרי נחלקו הראשונים אם רק מלאכות מלישה ואילך מותרת או גם מקצירה, ועי' תו"י ביצה ג' א' ואם אינו אסור מה"ת אלא מדרבנן אפשר שעדיין לא תיקנו כן באותו זמן.

אבל באמת שחרי כל מה שמוותר הוא לצורך אוכל נפש של יו"ט, ודמי עד הקרבת העומר בט"ז ניסן יש בזה איסור חדש ואיכ אינו ראוי ליו"ט.

יג.

### הרהור כדיבור בספירת העומר

בשו"ע ס"י תפ"ט ס"ד מי ששואל אותו חבירו בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה יאמר לו אתמול היה כך וכך שאם יאמר לו היום כך אינו יכול לחזור ולמנות בברכה, ועי' במ"ב דהיינו למי"ד מוצת אין צריכות כוונה ואף דקימ"ל צריכות כוונה לענין ברכה צריך להחמיר ולחוש להך דעה, וקי' למי"ד הרהור כדיבור דמי איכ איך אפשר לברך על ספירה, שחרי קודם הספירה חושב איזה מספר היום ואיכ כבר יבא יד"ח למי"ד מוצת אי"י כוונה ושוב אין יכול לברך, ועי' במ"ב ס"ק כ"ח כ' דלכתחילה אין לו לברך ואיכ ידע מתחלה איזה יום היום, ועי' בבא"ה"ל ס"י ס"ב ס"ד דקימ"ל הרהור לאו כדיבור דמי, אבל מי"ד די הרמב"ם והסמ"ג דהרהור כדיבור דמי, ועיי"ש בשם בעה"מ דמאי דקימ"ל הרהור לאו כדיבור דמי הוא מספק דאורייתא לחומרא ואיכ בשאר ברכות אם ברך עיי' הרהור יוצא בדיעבד, ואיכ קי' כנ"ל שאם הרהר ספירה בלבו כבר יצא ואיך יכול לברך.

# פרפראות צבא הלוי

## פסח תשפ"ד

### שאלות

- א.** מעשה בא' שבא אל החכם בערב פסח, ואמר לו שהוא צריך תיקון למידת צרות עין שיש לו, והחכם התפלל למה הוא לא בא בחודש אלול, או לפחות לאחר הפסח, ומה טעמו שהוא בא דווקא בערב פסח.
- ב.** מתי תפילת שחרית בחול, היא התפילת שחרית הקצרה ביותר בכל השנה.
- ג.** איתא במס' גיטין (דף ס"ד ע"ב), לגבי זכיה בקטן, שהשיעור הוא צרור וזורקו אגוז ונוטלו, אולם היכן מצינו שיעור זה לגבי קרבן פסח (לחד מ"ד).
- ד.** היכן מצינו שהיו צריכים להביא לבית המקדש ירק כרוב.
- ה.** כמה עשרונים מקריבים במנחת נסכים ביום השני של פסח.
- ו.** איזה אופן יש שאפשר לאכול בשר רק ע"י מליחה צליה ובישול.
- ז.** היכן מצינו דין שאינו מדיני והלכות פסח, ונוהג בזמן הזה רק בליל פסח.
- ח.** קימ"ל בסנהדרין (דף ב' ע"א), ובשבועות (דף י"ד ע"א), לגבי ירושלים, "אין מוסיפין על העיר וכו', אלא על פי בית דין של שבעים ואחד", ואיך הדין אם ראו ב"ד בערב פסח, שבאו קהל רב, ויש צורך להוסיף על העיר, האם יכולים להוסיף בו ביום.
- ט.** מה עשו המצרים עם הבכורים שמתו במכת בכורות, האם קברום, או שרפום, או השליכום ליאור, ובפרשת בא אינו מבואר דבר זה, אך הוא מבואר במקום אחר בתורה.
- י.** בהגדה של פסח איתא שרבי יהודה היה נותן בהם סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב, היכן מצינו בעוד מקום במשנה שרבי יהודה היה נותן בהם סימנים כאלו.
- יא.** היכן מצינו דבר שבחול המועד סוכות אסור לעשותו, ובחול המועד פסח מותר לעשותו.
- יב.** ואיך אפשר למצוא אופן שמותר לכתוב בחול המועד סוכות, ואסור לכתבו בחול המועד פסח.
- יג.** ואיך אפשר למצוא איפכא אופן שמותר לכתוב בחול המועד פסח, ואסור לכתוב בחול המועד סוכות.
- יד.** היכן מצינו אופן שאסור לשתות מעט יין, ומותר לשתות הרבה יין.
- טו.** היכן מצינו אופן שבערב שבת וי"ט, אסור לעשות סעודה, ואותה סעודה בערב פסח מותרת.
- טז.** היכן מצינו דינים מסויימים בכלה, ביום כיפור ובפסח.
- יז.** היכן מצינו אופן שצריך לשרוף כלי.
- יח.** יש מנהג ליקח תרנגולים בערב יום הכיפורים, היכן מצינו גם בערב פסח מנהג זה.
- יט.** היכן מצינו מצוה שנוהגת רק בשביעי של פסח.
- כ.** היכן מצינו משקה שאפשר לקדש עליו רק בפסח, ולא בכל השנה.
- כא.** איך יתכן שכשאדם יעשה מעשה חילול שבת, אם זה בשבת רגילה הוא לא נפסל ע"כ לעדות, אבל אם זה בשבת א' דפסח, הוא נפסל על ידי כך לעדות.
- כב.** מעשה באשה שהיה לה פקדון של גוי, שקיבלה עליו אחריות, ובאה לפני החכם, לשאול כדת מה לעשות בחמץ בפסח, והורה לה שאינה יכולה לשרפו, מה טעמו.
- כג.** וכן מעשה בחמץ שקיבל עליו אחריות, ובא לפני החכם בערב פסח, ואמר לו שאין עובר עליו, אלא משתחשך, מה טעמו.
- כד.** גוי שהפקיד אצל ישראל חמץ באחריות, ובא הגוי בערב פסח אחר חצות ליטול את חמצו, האם אפשר להניחו ליטול.
- כה.** חמץ שקיבל עליו אחריות, ושרפו, האם אפרו מותר בהנאה.
- כו.** הדין הוא שהקונה חמץ בפסח, לשיטת הרמב"ם לוקה, האם יש מקום לומר שסומא שקונה חמץ לא ילקה, ומה הטעם.
- כז.** מי שקיבל אחריות על חמץ, האם באמצע הפסח יכול ליחד מקום לגוי.
- כח.** איך משכחת ליה שיברך על בדיקת חמץ בחודש אייר.
- כט.** היכן מצינו שתי שותפים בחמץ, אחד עובר בבל יראה ואחד אינו עובר.
- ל.** היכן מצינו אופן שהאפר שנשאר מהחמץ, יהא חמור יותר מהחמץ עצמו.
- לא.** היכן מצינו מצה שמותר לאכלה בליל פסח ראשון, ואסור לאכלה בפסח שני.
- לב.** היכן מצינו מצה שאסורה בפסח ראשון, ומותרת בפסח שני.
- לג.** האם עבד כשר לצלית הפסח.
- לד.** היכן מצינו אופן שעל ידי ששורף את החמץ, מבטל עשה דתשבתו, ועובר על בל יראה.

# פרפראות צבא הלוי

## פסח תשפ"ד

### תשובות

ומשו"ה נפסלים לעדות, [וע"ש שהביא כן משו"ת חכם צבי (סי' פ"ב), אולם הביא מהתומים (סי' ל"ד ס"ק א'), דגם בשבת יפסלו לעדות].

**כב.** טעמו דאסור לה משום גזל עכ"ל, דס"ל להחכם שההיתר לשורפו בעלמא כיון דעשה דתשבייתו דוחה לא תעשה של גזל עכ"ל, [עיי' באבנ"ז (סי' שכ"ג), בשם החלקת יואב], וס"ל שהאשה אינה מצווה בתשבייתו, וכד"ל המהר"ל דיסקין (קו"א אות מ"ט), [ובמנ"ח (מצוה ט'), דן בזה].

**כג.** טעמו דס"ל שאין בערב פסח בל יראה, אלא רק תשבייתו, וכשיטת הראב"ד בהשגות (פ"ג מחמץ ומצה ה"ח), ובמגיד משנה דס"ל כן בהרמב"ם, וכ"ה במאירי (בדף ו' ע"א), עיי"ש, [ודלא כרש"י (בדף ד' ע"א, ד"ה בין)], וס"ל שבחמץ שקיבל אחריות אין תשבייתו, וכדברי המקו"ח (פתיחה לסי' תל"א), [ודלא כשאגת אריה (סי' ע"ח), וע"ע במהר"ל דיסקין (קו"א אות מ"ט)].

**כד.** נראה שאפשר, כדאיתא במגן אברהם (או"ח סימן ת"מ ס"א), שאפ"ל בפסח מותר להניח לו לטלו, ואע"פ דהגרעק"א הקשה דכיון שעבר על בל יראה, צריך לקיים תשבייתו ולשורפו, כדי לנתק את הלאו, מ"מ להסוברים שבערב פסח אין בל יראה, א"כ אין צריך לנתק את הלאו, כיון דלא עבר עליו.

**כה.** להתוספות (פסחים דף כ"א ע"ב, ד"ה בהדי), לפי רבי יהודה אם שרפו בפסח אפרו מותר, ואם שרפו אחר הפסח אפרו אסור, ולרבנן לעולם אפרו אסור, והגרעק"א (על השו"ע סי' תמ"ה), ובמקו"ח, ובשו"ת אבנ"מ, נקטו בדעת הרמב"ם, שגם לרבנן כיון שיש מצוה לבקרו חשיב נעשית מצוה, ולשי' שאין תשבייתו בעכו"ל, י"ע אם חשיב נעשית מצוה, שאין עליו דין ביעור מן העולם, ועל בתוס' (שם דף כ"ט ע"א, ד"ה אין פודין), גבי הקדש, ומשמע דחשיב, וע"ע בישועות יעקב (סימן תמ"ה ס"ק ג'), דמ' דל"ח, [וע"ע בקה"ל].

**כו.** דבשיטת הרמב"ם (פ"א מחמץ ה"ג), שהקונה לוקח, הקשו מהגמ' (פסחים דף צ"ה ע"א), דהלאו הוא לאו הניתק לעשה, ואין לוקח עליו, ות"ל השאגת אריה (סי' ע"ח), דהואיל ויש שני לאוין, ועשה מתקן רק לאו אחד, משום כך לוקח, ואי נימא דסומא לא עובר בכל יראה, [יעו"ל במנחת חינוך (מצוה כ' אות א')], א"כ לא ילקח.

**כז.** דעת התוספות (פסחים דף ו' ע"א, ד"ה יחד), שבקבלת אחריות אם יחד מקום עבור הגוי [באמצע פסח] אין עובר, ולרש"י (שם), ל"מ, [ולדעת התוספות יש לדון שאע"פ שאינו עובר בכל יראה, אולי צריך לשרפו, מדינא דתשבייתו].

**כח.** ביוצא בשיירה ודעתו לחזור בפסח, שהרי מבואר בפסחים (דף ו' ע"א), שהיוצא בשיירה צריך לבדוק אפילו מתחילת השנה, ואף להרמ"א (או"ח סימן תל"ו א'), דאין מברכין, אולם הט"ז (שם ס"ק ו'), כתב שדברי הרמ"א הם רק אי דעתו לחזור קודם הפסח, אולם אם דעתו לחזור בפסח צריך לברך, [ומיהו מסקנת הט"ז עצמו שרק תוך ל' יום יברך].

**כט.** אי אחד השותפין נמצא בעיר, ואחד נמצא מחוץ לעיר, ואין דעתו לחזור, אותו שבעיר עובר בכל יראה, ואותו שמחוץ לעיר אינו עובר בכל יראה, דיעו"ל במהרש"א (פסחים דף ו' ע"א), שאם נמצא מחוץ לעיר, ואין דעתו לחזור, הוי כנפלה מפולת, ואינו עובר בכל יראה.

**ל.** לענין ביטול, דעיי' ביד אפרים (סי' תמ"ה), שכתב דאף להמרדכי דחמץ לא חשיב דבר שיש לו מתירים, משום שחוזר ונאסר בפסח בשנה הבאה, אבל אפר חמץ להסוברים שאסור, חשיב דבר שיש לו מתירים, משום שאין חוזר ונאסר לשנה הבאה, כיון דלגבי שנה הבאה חשיב חרבו קודם זמנו.

**לא.** מצה מדמאי, דהא מבי' בפסחים (דף ל"ה ע"ב), דמצת דמאי מותרת כיון דאי בעי מפקר לנכסיה הוי עני, והתוספות (ד"ה יוצאין, בת"ב), כתבו, "יוצאים אף לכתחלה, הואיל ושירי לעניים, ואכילת מצה נמי נקרא אכילת עניות", וכ"ל הוא רק בפסח ראשון, אולם בפסח שני דכ' הזכר יצחק (סימן פ' אות ב'), דלא בעינן לכל דיני המצה, ורק בעינן שלא תהא חמץ, א"כ לא בעינן לחם עוני, ויהא אסור.

**לב.** במצה שעשויה מחדש, דהנה התוספות בקדושין (דף ל"ח ע"א, ד"ה אקרו) כתבו "בירושלמי מקשה למה לא אכלו מצה מחדש, ויבא עשה דבערב תאכלו מצות, וידחה לא תעשה דחדש, ומתיר דאין עשה דקודם הדבור, דוחה לא תעשה דאחר הדבור", והרי עשה של מצה בפסח שני, נאמר בפרשת בהעלותך שהוא אחר הדיבור, וא"כ ידחה לאו חדש, [וע"ע בשאגת אריה (סעי' צ"ו)].

**לג.** איתא במתני' בפסחים (דף ע"ד ע"א), "אמר רבי צדוק, מעשה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו, צא וצלה לנו את הפסח על האסכלה", ומוכח שכשר.

**לד.** אם שורף את החמץ המבוטל ברוב, דגבי הא שבל יראה הוא לאו הניתק לעשה דתשבייתו, כ' הגרע"א (שו"ת קמא סי' י"ט), דאי קנה חמץ, ואח"כ ביטלו ברוב, ביטל את האפשרות לקיים עשה דתשבייתו, ויתחייב במלקות, [ועיי"ש שהק' על הא דאמר'ל במכות (דף ט"ז), דלאו הניתק, לא משכח"ל דילקח], וכ' האבני נור (או"ח סי' של"ו אות ב'), שאכתי אפשר לקיים תשבייתו, אי יוסיף עוד חמץ, ויהא חוזר וניעור, [כדכ' הרמ"א (יו"ד סי' צ"ט סעיף ו')], עיי"ש, ומן הגר"ל שליט"א אמר דלפ"ו אי שרפו אחרי ביטולו, א"א להוסיף, ויעבור בכל יראה.

**א.** כיון דהשליך את החמץ במקום שמצויים שם עורבים, וראה דאינם אוכלים את חמצו, דבשו"ע (סי' תמ"ה), אי שאפשר להשליך את החמץ במקום שעורבים מצויים, ובסוטה (ל"ח ב') אי שעונות מכירין בצרי עין, ואינם אוכלים אוכל של צרי עין, [וכפ"ל ראשון במהרש"א שם].

**ב.** בערב פסח, מכיון שאין אומרים למנצה, ומזמור לתודה, ותחנון, [ובעני"כ יש הוספת בשמול"ע, כגון זכרנו וכו'], וכשחל ערב"פ ביום ו', אף השיר של יום קצר יותר.

**ג.** איתא בסוכה (דף מ"ב ע"ב), "יכול לאכול כזית צלי, שוחטין עליו את הפסח, שנאמר איש לפי אכלו", רבי יהודה אומר עד שיכול לברר אכילה, כיצד נתנו לו צרור וזורקו, אגוז ונטלו".

**ד.** בקרבן העומר, דבמשנה במנחות (דף ס"ו ע"א), איתא "הביאוהו לעזרה והיו מהבהבין אותו באור, כדי לקיים בו מצות קלי, דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים בקנים ובקולחות חובטין אותו, כדי שלא יתמעך", וכתב רש"י (ד"ה וחכמים), "ובקולחות בקלה של כרוב".

**ה.** תשעה עשר עשורונים, ואע"פ שבכל יום מימי הפסח מקריבים רק שבעה עשר עשורונים, [שני תמידים עם שני עשורונים, ולמוסף שבעה כבשים עם שבעה עשורונים, ושתי פרים עם ששה עשורונים, ואיל אחד עם שני עשורונים], מ"מ ביום השני של פסח מקריבים גם כבש הבא עם העומר, ועמו שני עשורונים, [ולענין שיעור היין והשמן, עיי' ברמב"ם, וע"ע באזיעור (ה"ד)].

**ו.** לביל פסח בבשר ששהה ג' ימים בלא מליחה, דבשר ששהה נתייבש דמו בתוכו, ויוצא רק בצליה, ואח"כ אסור לבשלו, כדאיתא בשו"ע (יו"ד סימן ס"ט ס"ב), ועיי' בט"ז (שם ס"ק ל"ב), שמבואר שאם מולחו קודם הצליה, מותר בבישול, ובליל פסח בזה"ז אסור לאכול צלי, אלא אם כן בישלו אחר"כ, וכמבואר בשו"ע (או"ח סי' תע"ו א'), ובמשנ"ב (שם ס"ק א').

**ז.** אין משיחין בשעת הסעודה, [להפרישה (סי' ק"ע ס"ק א'), דהוא בהסביבה].

**ח.** נראה שאין יכולים להוסיף בו ביום, כיון שמבואר במתני' בשבועות (דף י"ד ע"א), שמקדשים את העיר בשתי תודות, ואיתא בפסחים (דף י"ג ע"ב), שאין מביאין תודה בערב פסח משום שממעט בזמן אכילתן.

**ט.** קבורם, כדאיתא בריש פרשת מסעי "ומצרים מקברים את אשר הכה ד' בהם כל בכור" (במדבר י"ג ד').

**י.** במשניות במנחות, דאיתא שם (דף צ"ו ע"א), גבי שתי הלחם ולחם הפנים, "רבי יהודה אומר שלא תטעה, דד"ד ייה"ז", ועיי' שם ברע"ב (מנחות פרק י"א משנה ד', ד"ה רבי), שכתב "ודרכו של ר"י לתת סימנים, כמו דצ"ן עד"ש באח"כ".

**יא.** בניית תנור, כדאיתא במועד קטן (דף י"א ע"א), שבחזו"מ פסח מותר לבנותו כיון שאין בו גשמים, ומשום כך לאלתר הוא יבש, ואפשר לאפות בו לצורך הרגל, משא"כ בסוכות שיוודים עשמים.

**יב.** אם אינו בקי בקריאת הלל שלם, ורוצה לכתוב את ההלל בחול המועד, ובחזו"מ סוכות קורין הלל שלם, לכך מותר לכתובו כיון שהוא צורך המועד, משא"כ חזו"מ פסח שאין אומרים בו הלל שלם.

**יג.** אם אינו בקי בסדר ספירת העומר, ורוצה לכתבו כדי שיוכל לספור, [ועיי' בשו"ת הגרע"א (סי' כ"ט)], אם אפשר לספור בכתב].

**יד.** בערב פסח משעה עשירית, וכמבואר בשו"ע (או"ח סימן תע"א ס"א), שכתב "ויין מעט לא ישחה, משום דמיסעד סעיד, אבל אם רצה לשתות יין הרבה, שותה, מפני שכשהוא שותה הרבה, גורר תאוות המאכל".

**טו.** סעודת אירוסין, שהרי בשו"ע (או"ח סי' רמ"ט ס"ב), מבואר דאסור בכל ע"ש ויו"ט, ואילו בפסחים (דף מ"ט ע"א), מבואר דבערב פסח מותר, ועיי' בביאור הלכה (סי' תמ"ד ס"ז), שבי' שבערב פסח, כיון שבלא"ה אין יכול לאכול חמץ אחר ד' שעות, ע"כ אין זה כבלל סעודה גדולה שאסרו בע"ש ויו"ט.

**טז.** ביום כיפור מצינו שכלה מותרת לרוחץ את פניה, כמבואר בזימא (דף ע"ג ע"ב), ובפסח מצאנו "הוכלה הופכת את פניה ואוכלת", כמבואר בפסחים (דף פ"ו ע"א), עיי"ש.

**יז.** כלי של הבדיקת חמץ, אם לא מצא חמץ, כדאיתא ברמ"א (או"ח תמ"ה ג'), שלא ישבח חובת ביעור.

**יח.** בריטב"א (פסחים דף ז' ע"א, ד"ה הואיל), שכתב "ויש מגדולי הדור מחמירין בעצמן, וחוששין ביום י"ד לקרקע הבית שנופלין שם פירותיו, וכו', ומביאין שם תרנגולין לאכול פירותיו".

**יט.** לשבות ממלאכה, כדאיתא ברמב"ם, ובחינוך (מצוה ש'), שכתב "לצוות שביעה בשביעי של פסח, לשבות ביום השביעי של חג הפסח, שנאמר ביום השביעי מקרא קדש (ויקרא כ"ג ח'), עיי"ש, ויש גם לאו בפני עצמו, שלא לעשות מלאכה בשביעי של פסח.

**כ.** חמור מדינה שאינו חמץ, כדאיתא במשנה ברורה (סוף סי' ס"ק י"א), עיי"ש.

**כא.** אם עשאו בשנים, כדאיתא בתב"ת גומא (בפרשת פקודי), ובשבת שחל ביו"ט כא' דפסח, יפסלו לעדות, ואע"פ שמצד חילול שבת אין נפסלין לעדות, דהוי לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד, ואין לוקח עליו, אבל מ"מ עבר על לאו דיו"ט, דאינו ניתן לאזהרת מיתת ב"ד,